Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016 Aanhangsel van de Handelingen

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2551

Vragen van het lid **Vuijk** (VVD) aan de Minister van Defensie over *het uit de vaart nemen van de Zr.Ms. Karel Doorman* (ingezonden 8 april 2016).

Antwoord van Minister **Hennis-Plasschaert** (Defensie) (ontvangen 18 mei 2016).

Vraag 1 en 2
Hoe beoordeelt u de schade aan het voortstuwingssysteem van de Zr.Ms. Karel Doorman, waardoor het schip waarschijnlijk een ingrijpende hersteloperatie van acht maanden moet ondergaan? Bent u het er mee eens dat het – gezien de leeftijd van het schip – verbijsterend is dat het schip nu al uit de vaart moet worden gehaald en voor langere tijd niet (volledig) beschikbaar zal zijn? Graag een toelichting.
Kunt u al nader toelichten wat er beschadigd is aan de hoofdelektromotor en wat de oorzaak daarvan is? Is de schade ontstaan door een fabricagefout of door het gebruik van de motor?

Antwoord 1 en 2
Het mankement aan het *Joint Support Ship* (JSS) Zr.Ms. Karel Doorman is een onverwachte en grote tegenvaller voor Defensie. Het gaat om een defect dat vrijwel nooit voorkomt.
Het JSS heeft een dieselelektrische voortstuwing. Dit houdt in dat dieselgeneratoren elektrische energie leveren aan twee hoofdelektromotoren die via aandrijfassen de schroeven laten draaien. Bij het JSS is, in plaats van een rechtstreekse aandrijving door dieselmotoren, gekozen voor dieselelektrische voortstuwing omdat dit beter is in geval van bijvoorbeeld een operatie dicht voor de kust en het schip langdurig met lage snelheid moet varen. Een dieselmotor die langdurig op laag vermogen draait, vervuilt immers sneller en verbruikt relatief veel brandstof.
Een elektromotor heeft een draaiend en een niet-draaiend deel. Bij de defecte elektromotor van het JSS zijn beide delen beschadigd door afgebroken metalen fragmenten. Let wel, dit type elektromotor staat bekend als een solide installatie met een langere verwachte levensduur dan het schip zelf. De reparatie van de elektromotor kan niet aan boord worden uitgevoerd omdat het, onder meer door de beperkte ruimte, niet mogelijk is alle beschadigde delen aan boord te demonteren.
Op dit moment onderzoekt de fabrikant van de elektromotor de oorzaak van het defect. Defensie heeft het Duits-Noorse classificatiebureau DNV-GL ingeschakeld als onafhankelijke derde om toezicht te houden op het

ah-tk-20152016-2551
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2016

onderzoek en de reparatie. Naar verwachting zal dit onderzoek medio juni 2016 voltooid zijn. Dan zal de fabrikant ook een nadere schatting maken van de duur van de reparatie.

Vraag 3
Klopt het dat de Zr.Ms. Karel Doorman de enige varende bevoorradingscapaciteit is van de Koninklijke Marine of kunnen andere schepen het tekort wat ontstaat opvangen? Wat betekent het wegvallen van de Zr.Ms. Karel Doorman voor de inzetgereedheid van de krijgsmacht? Graag een toelichting.

Antwoord 3
Sinds de verkoop van Zr.Ms. Amsterdam, eind 2014, is Zr.Ms. Karel Doorman het enige bevoorradingsschip van het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK). Andere schepen van het CZSK kunnen de bevoorradingstaak niet uitvoeren en civiele capaciteit voor de bevoorrading op zee is niet beschikbaar. Indien nodig zal het CZSK in de rest van dit jaar een beroep moeten doen op de bevoorradingscapaciteit van bondgenoten, bijvoorbeeld voor oefeningen en trainingen van andere marineschepen. Of dit werkelijk nodig is, wordt nog bestudeerd. Als een marineschip vaker moet bevoorraden in een haven nabij het operatiegebied, gaat dit ten koste van de inzetbaarheid. Daarnaast betekent het wegvallen van het JSS dat Defensie in de rest van dit jaar geen beschikking zal hebben over een snel inzetbare militaire capaciteit voor strategisch transport. Voor de rest van dit jaar wordt die behoefte overigens ook niet voorzien.
Zoals vermeld in de brief van 15 december 2015 (Kamerstuk 29 521, nr. 306) zou het JSS in de tweede helft van dit jaar voor enkele maanden deel uitmaken van een van de twee permanente Navo-vlootverbanden. Nederland zal deze bijdrage, bestaande uit een bevoorradingsschip, nu niet kunnen leveren.
In de brief van 6 april jl. (Kamerstuk 33 763, nr. 100) is vermeld dat de mogelijkheid werd onderzocht om met de resterende elektromotor een deel van het bestaande vaarprogramma uit te voeren. Inmiddels is duidelijk dat hiervan geen sprake zal zijn, onder meer door de technische ingrepen noodzakelijk om de kapotte elektromotor uit het schip te halen. Hierop wordt nader ingegaan in het antwoord op vraag 4. Het JSS is weer beschikbaar na de reparatie van het defect.

Vraag 4
Bent u het ermee eens dat acht maanden klinkt als een erg lange tijd voor een hersteltraject van een defect schip? Kunt u toelichten waarom het traject zo lang moet duren? Bestaat hierbij een relatie met bezuinigingen en het beschikbaar zijn van reserveonderdelen voor de motor?

Antwoord 4
De voorlopige schatting is dat met de reparatie acht maanden gemoeid zullen zijn. Het herstel omvat allereerst het maken van een opening in twee boven de motor gelegen tussendekken van het schip, het verwijderen van de elektromotor en het vervoer naar de fabriek. Dit is inmiddels gebeurd. Nu zijn aan de orde het onderzoek en de reparatie door de fabrikant, gevolgd door het vervoer terug naar het schip, de montage en testwerkzaamheden van de gerepareerde motor aan boord en, tenslotte, het herstel van de ingrepen aan het schip die nodig waren om de motor te verwijderen.
Zoals uiteengezet in het antwoord op de vragen 1 en 2 kan de reparatie niet aan boord worden uitgevoerd omdat het, onder meer door de beperkte ruimte, niet mogelijk is alle beschadigde delen aan boord te demonteren. Een vervangende nieuwe motor is niet uit voorraad leverbaar omdat de fabrikant dergelijke elektromotoren niet in serie produceert, maar pas na opdracht. Zoals reeds vermeld zal de fabrikant een nadere schatting van de reparatieduur maken nadat het onderzoek is voltooid. De fabrikant verwacht dat het onderzoek medio juni 2016 gereed is en heeft toegezegd alles in het werk te stellen om het onderzoek en de reparatie zo kort mogelijk te laten duren.
De lange reparatietijd van de elektromotor houdt geen verband met bezuinigingen uit het verleden of tekorten aan reservedelen, en dat geldt ook voor het defect als zodanig. Defensie beschikt niet over de benodigde kennis en apparatuur voor een dergelijke ingrijpende en uitzonderlijke reparatie.